

אנחנו לא נשתוק!

חיילי מילואים ששבו הכיתה מהמלחמה בלבנון, אינם מוכנים לעבור עליה לטרם היום. הם ראו ושמעו יותר מדי. כשריפות בשדה קוצים התארגנו העצומות בעשרות יחידות. המכנה המשותף: זעם על המילחמה, תהיות על מטרותיה, והאשמות כבדות כלפי הממשלה ששלחה את החיילים למלחמה שרדעתם אינה צודקת. הם התחילו בהפגנה מוזל משרד ראש הממשלה, ובמהירות רבה התחילו להי ווצר קשרים בין חותמי העצומות. הם עדיין

מה שקרה במלחמה הזאת הוא שהם פעלו בניגוד לכל מה שחשוב למוראל

של החיילים: דיווח אמת והגדרת האמרה. מי שאשקר מוריד את המוראל

בטרם פרובידנס, איך שמכניסים שם אנשים לאיצטדיון ענק. אם כבר נזכרתי בשואה, זה היה כשהדחימה אותי הצייתנות הנוראה של התושבים עצמם. המיסגרים האלה זה היה הקשר ששבר את גב הגמל אצלני. הייתי קרוב מאוד להתמוטטות עצבים. עברתי את הגבול שבין שיקולים קרים וחשובים ובין רגשות. התחלתי להתייחס לעניין בצורה ריגשית. לא יכולתי לנתק את עצמי מהקונטקט והמרגשות. וזה מה שמפיעל אותי עכשיו. זהו זעם שאני לא יודע איך לעצור אותו.

כשראיתי את המיסגרים, פשוט לא יכולתי להפריד את עצמי כאדם. היה שם סיפור שאני עומד באחד הגיפים, מול אלפי האנשים, וניגש אלי אדם ואומר לי באנגלית אוספורדית שהוא תקוע פה עם דרכון אנגלי, ואשתו וילדיו מחכים לו. אני אומר לו שגם אני תקוע פה. הבאתי אותו למפקד המיסגר.

וברגע הזה אני מרגיש שכל הכוח בורח לי בין האצבעות. הנה בן-אדם שגראה כמוני וכמוך, והוא האויב. אני הייתי רגיל לדהימוניציה שעשו להם. הייתי רגיל לראות אותם באמת כחיות דורגליות, והם לא נראים ככה.

ואז בדיוק כשגמרנו את המיסגר הזה, הודיעו לנו שאנחנו משתחררים.

היו שם ויכוחים פוליטיים במצבים הכי אבסורדיים שאתה יכול לתאר לעצמך. אדם, ברגע שהוא לובש שכפ"ץ וקסדה ולוקח רובה, הוא לא מפסיק להיות אדם, והוא לא מתחיל להיות רובוט. ומפסיק לדבר על השאלה אם צריך או לא צריך לדבר עם אש"ף, כן מדינה פלסטינית או לא מדינה פלסטינית, מלחמה צרדקת או לא צודקת. ביחידה אצלנו יש הרבה מאוד קיבוצניקים ומרשבניקים וסטודנטים, והיו ויכוחים. מה שבטוח הוא, שלמרות הוויכוחים ואולי בגללם המוראל לא ירד. אפילו אחד שהתנגד לדיעות שלי מכל וכל לא העז לקרוא לי בוגד, כי איתו נכנסתי ביחד לטהר חדר, ואכלנו באותו מסטינג.

היה מיקרה אחד, שלפני שנכנסנו לעין אל-חילוה בא אלי חבר ושאל אותי: אני יודע שהדיעות שלך שונות משלי. אני רוצה שתגיד לי לפני שאנחנו נכנסים לשם, מה תעשה אם יירו עלינו מתוך חדר שיש בתוכו נשים וילדים. אמרתי לו: תן לי רגע לחשוב, ואמרתי לו: אני אירה, כי מרגע שהחלטתי לצאת איתך לקרב אני מחייב, ואין כאן בכלל שאלה של מוסריות אלא של רפלקסים.

אני חושב שהאחריות המוסרית במיקרה כזה היא לא על החייל, שמפחד פחד-מוות. אבל מה שקרה למעשה היה שהחברה באמת לא פעלו לפי רפלקסים ולא נתנו להם דרוור.

כל המלחמה הזאת לא ידענו מה קורה. הפקודות באו מדקה לדקה: עולים על הנגמ"שים וזהו. עיתונים קיבלנו באחור, אבל שמענו רדיו. שמענו שיש הפיסקת-אש — והמשכנו להילחם. רק כשקיבלנו עיתונים בשבוע השני, נודע לנו הסיפור על 40 הקילומטרים. אני יודע שהיה משבר אמינות חריף בגדוד מקביל לשלנו, שלחם בגיזרה המרכזית. כשהם שמעו על הפיסקת-אש עם הסורים, התחילו פנטזיות מרוב שימחה, ואחרי רגע אמרו להם שהולכים על הגיבעה הקרובה. הם אמרו: אבל יש שם סורים, ויש הפסקת-אש. אמרו להם: כן, ולא המג"ד ולא המח"ט ידעו לענות להם. מה שקרה במלחמה הזאת, זה היה שפעלו בניגוד

הפחד. ובכל בית יש לך גם בונקר, ההוראה היתה שאתה לא זורק ישר לימין. אתה קודם בודק אם אין מישהו בפנים. היה שם מיקרה שבאמצע הלחימה הוציאו זקנות מבונקר כזה, והחברה הסתכנו כשכל הצלפים מסביב, וזרקו להן חבל, ואחר-כך כשהוציאו אותן לקחו אותן על אלונקות לתאג"ד (תחנת איסוף גרודית לפצ"ר עים).

כל הקרבות שאני ראיתי, הייתה שמירה על טוהר הנשק מעל-ומעבר. בגלל העניין הזה — שמירה מטורפת

יהושע (שוקי) ישוב

עכשיו מפעיל אותי הזעם

— ממש מטורפת — ועל טוהר הנשק, היה אצלי זעם לא נורמלי איך שהחברה שלנו הסתכנו והמנהיגים אחר-כך גילגלו את האחריות עלינו. הציניות היתה משגי' תצדדים, מצד המנהיגים שלנו, בגין רשרון, ומצד המחבלים. כשאנחנו היינו הקורבן.

אחרי אל-חילוה נשארנו בצידון ועשינו עבודה מאוד מלוכלכת. טיהורי פרדסים וטיהורי בתים, והכי גרועים היו המיסגרים. מיסגר זה כשאתה סוגר רובע שלם ומתחילים להעביר את כל התושבים מגיל 12 ומעלה לזיהוי. לי כתלמיד היסטוריה וסתם בן-אדם, זה היה קשה. מה שהצטייר לנגד עיני לא היתה דווקא השואה, אלא תמונה שחוזרת כל הזמן

לא יודעים להיכן יתגלגלו הדברים, אבל הם נחווים בהחלטתם שלא לשתוק. "העולם הזה" שמע את דבריהם של שלושה חיילי-מילואים שהשתחררו.

יהושע ("שוקי") ישוב הוא סטודנט די לומד לתואר שני בחוג להיסטוריה כללית באוניברסיטה העברית בירושלים. שוקי הוא כן ז"ל. את שירות-המילואים שלו הוא עושה כיתודת צנחנים. במלחמת יום-הכיפורים לחם בחזית הסינית. הוא מספר:

לקחו אותנו לגיזרה המערבית, תחילה לצור ואחר-כך לאזור נבטייה ומשם לצידון. עיקר הלחימה שלנו היתה באזור צידון, שם לקחנו את מחנה הפליטים עין אל-חילוה.

היתה שם לחימה קשה מאוד. במשך שבוע הפציצו את המחנה הזה בלי סוף, מהאוויר, בארטילריה, באש טנקים וגם בנשק קל. היו כמה ניסיונות פריצה שנכשלו, ואז החליטו לקחת אותנו בתור מומחים בלחימה בשטח בנוי.

נכנסנו לשם, נדמה לי שזה היה ביום השלישי בשבוע השני של המלחמה. איך שנכנסנו, ישר נתקלנו בחוליה של חמישה אנשים, שלא הצלחנו לחסל אותם. אני הייתי ברתק עם המקלעים. אנחנו היינו כבדים מאוד. כל אחד סחב 30 קילו על הגב, והם היו זריזים מאוד. השטח היה הרוס, ולחימה בשטח הרוס, בין החורבנות, קשה יותר מאשר בשטח בנוי. יש יותר פיגות, יותר חורים, ויותר שטחים פנויים שמהם אפשר לירות עליך. המחבלים היו קלים מאוד. הם היו מזנקים, רצים מהר, יורים כמה יריות ובורחים לכיוון אחר. קשה מאוד היה לפגוע בהם.

ההוראות שלנו היו ברורות. נכנסים באש. ציפו שאחרי שבוע של הפצצות ישארו מעט מאוד מחבלים — אולי הפאנטיים שביניהם, וחשבו שכמעט שאין אור-חיים. לכן ההוראה היתה להיכנס תוך אש, אבל אם יש אור-חיים, לא לפגוע בהם. אני מוכרח להגיד שאנשים מאוד הקפידו בזה. היו שם אורחים מפותחים ומבוהלים, לא כל-כך מאיתנו, כמו מהמחבלים. הם היו ברבריים בצורה לא רגילה. עוד לפני זה שמענו סיפורים מהפליטים.

היה שם סיפור עם אשה שבאה מצידון ורצתה לחזור לאל-חילוה. היא השאירה שם חמישה ילדים והלכה לצידון כשהתחיל הכל, ואחר-כך לא הספיקה לחזור. היא באה למפקד שלנו, וביקשה שזה"ל יפסיק את ההפצצות כדי שהיא תוכל להיכנס ולקחת את הילדים שלה. היא גם רצתה שגלווה אותה לתוך המחנה, כי המחבלים יורים בכל מי שחוזר. לא ידענו מה לעשות איתה. נתנו לה סיגריות וכל מיני דברים, ובסוף הסמך-מס"פ לקח שגימה ארוכה, ואמר לה: קחי את עצמך, תיכנסי והוציאי את הילדים. אני לא יודע איך הסיפור הזה נגמר.

באל-חילוה ראיתי באמת איך אנשים עושים חשבון על כל צעד ושעל. והיה קשה מאוד לעשות שם חשבון, כי אתה כל הזמן משקשק. היו שם צלפים מכל כיוון שקפצו ממקום למקום, ובסך-הכל היה קשה מאוד גם פיסית. מהר מאוד נגמרו לנו המים, שלא לדבר על אוכל. מה שצריך לדעת הוא שעין אל-חילוה זה לא מחנה פליטים כמו שיש ליד שכם או עזה. זו ממש שכונה ליד צידון, ויש שם בתים עם קומות.

מה שאתה עושה זה, שחוליה רצה מלמטה עד הגג, ועם 30 קילו על הגב, אחרי שלושה או ארבעה בתים אתה הרוס, כי צריך לטהר כל חדר, ותוסיף לזה את